

Κριτήριο Αξιολόγησης

Θεματική: Φιλία

Κείμενο 1

Η φιλία

Τα παιδιά ωφελούνται πολύ από στενές φιλικές σχέσεις στις οποίες υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη. Αυτό συμβαίνει, επειδή οι φίλες τα βοηθούν να συνειδητοποιήσουν κοινωνικές έννοιες, να συνυπάρχουν αρμονικά με άλλους και να αναπτύξουν την αυτοεκτίμησή τους. Επίσης, οι φίλες ενισχύουν και σταθεροποιούν τους κανόνες, τις στάσεις και τις αξίες κάθε ομάδας συνομηλίκων, ενώ λειτουργούν και ως υπόβαθρο για τον ατομικό και τον ομαδικό συναγωνισμό. Επιπρόσθετα, ένας στενός φίλος μπορεί να βοηθήσει το παιδί να αντιμετωπίσει τις αρνητικές συνέπειες της αντιπάθειας και της απομόνωσης από τους συνομηλίκους. Τέλος, τα παιδιά με σταθερές και «ικανοποιητικές» φίλες έχουν καλύτερη στάση απέναντι στο σχολείο και επιτυγχάνουν περισσότερα.

Τα παιδιά μπορούν με τον φίλο τους να μοιραστούν τα συναισθήματά τους, τους φόβους και κάθε λεπτομέρεια της ζωής τους. Το να έχουν τουλάχιστον έναν καλό φίλο, τον οποίο εμπιστεύονται, τους μαθαίνει με ποιον τρόπο να σχετίζονται με άλλους χωρίς να νιώθουν αμήχανα. Ακόμη, τα καθιστά ικανά να κατανοούν τις σκέψεις, τις προσδοκίες τα συναισθήματα και τις προθέσεις των άλλων.

Ασφαλώς, και η φιλία διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία. Ειδικά στην εφηβική ηλικία οι ομαδικές φίλες είναι συνηθισμένο φαινόμενο. Οι ομάδες συνομηλίκων είναι γενικά μεγάλες, με αρκετά αγόρια ή κορίτσια τα οποία συμμετέχουν τακτικά μαζί σε διάφορες δραστηριότητες.

Ορισμένες παιδικές φίλες διαρκούν μια ολόκληρη ζωή. Σε τέτοιες μακροχρόνιες φίλες η σχέση συμβαίνει να είναι ισότιμη και κανένας φίλος να μην αναλαμβάνει έναν πιο σαφή ή σταθερό ρόλο. Συνήθως, οι νέοι που συντηρούν τις φιλικές τους σχέσεις για πολύ χρόνο έχουν κοινές αξίες, στάσεις και προσδοκίες. Η «κοινότητα» αυτή των «πιστεύω» και των «οραμάτων» αποτελεί τον συνεκτικό ιστό της φιλίας τους. Επομένως, οι άνθρωποι που διατηρούν μακροχρόνια φιλία σπάνια έχουν εντελώς αντίθετους χαρακτήρες.

G.J. Craig, D. Baucum. (2007). *Η ανάπτυξη του ανθρώπου*. (Επιμέλεια μετάφρασης Α. Ιωαννίδου), τ. Α', 656-657. Αθήνα: Παπαζήση (διασκευή).

Κείμενο 2

Προτερήματα και ελαττώματα

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το βιβλίο του Γιώργου Πιντέρη «Συντροφικότητα και Αυτονομία στις Σχέσεις του Ζευγαριού» (1989, εκδ. Θυμάρι) – με ελάχιστες αλλαγές.

Σε σχέση με τις προδιαγραφές που θέτουμε για τους συντρόφους μας, ας ρίξουμε μια ματιά στο θέμα των προτερημάτων και των ελαττωμάτων ενός ανθρώπου.

Πιστεύω ότι ένας άνθρωπος έχει ορισμένα χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά του αυτά θα μπορούσαν να θεωρηθούν και σαν προτερήματα και σαν ελαττώματα, ανάλογα με την περίπτωση και τον άνθρωπο που τα κρίνει. Φέρνω ένα παράδειγμα από τον εαυτό μου: Οι περισσότεροι φίλοι μου με θεωρούν άνθρωπο με «ζωντάνια». Πραγματικά, μερικές φορές απορώ κι εγώ ο ίδιος με την ενεργητικότητά μου. Γενικά στις συντροφικές είμαι από τους πρωταγωνιστές στην πλάκα, το γλέντι, το κέφι και έχω μία σχετική ευκολία να ξεσηκώνω και τους άλλους. Ας υποθέσουμε, λοιπόν, τώρα ότι εσύ θέλεις έναν σύντροφο που να έχει αυτό το χαρακτηριστικό. Για σένα η «ζωντάνια» αυτή θα είναι προτέρημα. Αν όμως είσαι ένας άνθρωπος που δεν του αρέσει η πολλή φασαρία, θα θεωρήσεις αυτό μου το χαρακτηριστικό σαν ελάττωμα. Στην περίπτωση αυτή δεν θα διαλέξεις τη λέξη «ζωντανός» ή «ενεργητικός» για να με περιγράψεις,

αλλά θα βρεις κάποια άλλη που ν' ακούγεται σαν ελάττωμα, όπως για παράδειγμα «νευρόσπαστο», «φωνακλάς» ή κάποιο άλλο κοσμητικό επίθετο, από εκείνα που κατά καιρούς ακούω.

Ένα χαρακτηριστικό μας δεν είναι μόνο προτέρημα ή ελάττωμα ανάλογα με τον άνθρωπο που το κρίνει, αλλά και ανάλογα με τη διάθεση αυτού του ανθρώπου. Έτσι, ακόμη και όταν σου αρέσει ένας άνθρωπος ζωντανός, πάλι θα χρησιμοποιήσεις άλλη λέξη για το ίδιο χαρακτηριστικό, κάποια φορά που δεν θα έχεις πολλή διάθεση για φασαρία και θα θέλεις να ηρεμήσεις. Κάτι τέτοιες στιγμές, πίστεψέ με, δεν θα ήμουν ο άνθρωπος που θα 'θελες να έχεις κοντά σου.

Κάθε χαρακτηριστικό μας έχει δύο όψεις: η μία είναι τα προτερήματα αυτού του χαρακτηριστικού και η άλλη τα ελαττώματά του. Πρόσεξε που σκόπιμα μιλάω για προτερήματα και ελαττώματα του χαρακτηριστικού και όχι του ανθρώπου. Για μένα κάθε χαρακτηριστικό περιέχει και καλά και κακά. Άλλωστε, υπάρχει και το γνωστό ρητό: «Ούδέν κακόν άμιγές καλού». Φυσικά ισχύει και το αντίστροφο. Σκέψου και αυτό: αυτό που συνήθως σε τραβάει σ' έναν άνθρωπο δεν αποκλείεται να γίνει αργότερα και ο μεγάλος μπελάς σου.

Κείμενο 3

Κάποιος να σε περιμένει

Το κείμενο προέρχεται από τη συλλογή μικρών πεζών της Μαρίας Στασινοπούλου «Ασκήσεις αντοχής στον χρόνο» (εκδ. Κίχλη, 2021).

Δύσκολα της τα 'φερε η ζωή της Δανάης. Χωρισμοί, αρρώστιες, θάνατοι. Πριν από δύο μήνες έθαψε τον πατέρα της· ένας Θεός ξέρει πόση αδυναμία τού είχε! Τώρα τρέχει με την ανοϊκή¹ μάνα, που, ενώ βρίσκεται στο σπίτι της, ζητάει να πάει στο σπίτι της και που δεν την αναγνωρίζει, το μυαλό της αρνείται να τη δει ως κόρη της· ούτε το όνομά της δεν θυμάται. Σαν να μην έφταναν αυτά, το μεγάλο της παιδί, δύο μέτρα παλικάρι, προσπαθεί να κρατηθεί με ψυχοφάρμακα. Μάνα και κόρη και γυναίκα η Δανάη και φροντιστής όλων.

Την έπεισα να έρθει ένα βράδυ να ξεσκάσει λίγο, να φύγει απ' της αρρώστιας την ανάσα. Ήρθε, μιλήσαμε, εκτονωθήκαμε πέντε ώρες. «Πάρε με τηλέφωνο όταν φτάσεις», της είπα καθώς έφευγε, «για να ησυχάσω» -τόσα γίνονται στις μέρες μας. Σε ένα τέταρτο η φωνή της γλυκιά στο ακουστικό: «Έλλη, έφτασα». Και ύστερα από ολιγόλεπτη σιωπή: «Δεν θυμάμαι πόσα χρόνια έχω να πάρω τηλέφωνο κάποιον για να του πω ότι έφτασα.... Καληνύχτα. Σ' ευχαριστώ».

Παρατηρήσεις

Θέμα Α

A1. Γιατί ωφελούνται τα παιδιά από τις στενές φιλικές σχέσεις, σύμφωνα με το κείμενο 1; Να αποδώσετε συνοπτικά την απάντησή σας σε 60-70 λέξεις.

Μονάδες 20

Θέμα Β

B1. Ο τίτλος του κειμένου 1 δεν κρίνεται επικοινωνιακά αποτελεσματικός. Να τον αντικαταστήσετε με έναν διαφορετικό τίτλο που να προϋδεάζει για το περιεχόμενο του κειμένου και να απευθύνεται στο συναίσθημα του αναγνώστη.

Μονάδες 10

B2. α) Οι συγγραφείς του κειμένου 1 οργανώνουν την πρώτη παράγραφο με αιτιολόγηση. Ποια πρόθεση εξυπηρετεί αυτή η επιλογή; (μον. 6)

¹ με άνοια

β) Να δικαιολογήσετε τη λειτουργία των παρακάτω σημείων στίξης (μον. 4):

- i. τα παιδιά με σταθερές και «ικανοποιητικές» φιλίες έχουν καλύτερη στάση απέναντι στο σχολείο (εισαγωγικά: 1^η παράγραφος, κείμενο 1)
- ii. Οι περισσότεροι φίλοι μου με θεωρούν άνθρωπο με «ζωντάνια». (εισαγωγικά: 2^η παράγραφος, κείμενο 2)
- iii. Κάθε χαρακτηριστικό μας έχει δύο όψεις: (άνω-κάτω τελεία: 4^η παράγραφος, κείμενο 2)
- iv. «Ούδέν κακόν άμιγές καλού» (εισαγωγικά: 4^η παράγραφος, κείμενο 2)

Μονάδες 10

B3. Το κείμενο 2 χαρακτηρίζεται από ύφος άμεσο και οικείο. Να εντοπίσετε τρία στοιχεία που το επιβεβαιώνουν, δίνοντας το αντίστοιχο χωρίο και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

Μονάδες 15

Θέμα Γ

Γ1. Ποιος είναι ο ρόλος της αφηγήτριας στη ζωή της φίλης της Δανάης; Να απαντήσετε αξιοποιώντας συνολικά τρεις (3) διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες. Εσείς πώς θα αντιδρούσατε αν βρισκόσασταν στη θέση της Δανάης;

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Πρόσφατα πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή συζήτηση που συμμετείχαν μαθητές/μαθήτριες από πολλά λύκεια της χώρας. Στη συζήτηση, που είχε θέμα τη φιλία, ακούστηκαν πολλές και διαφορετικές απόψεις για τα κριτήρια επιλογής φίλων από τους νέους σήμερα. Εσείς αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα (350-400 λέξεις), στο οποίο θα παρουσιάσετε:

- α) τους λόγους που θεωρείτε ότι είναι πολύ σημαντικό για εσάς τους νέους να συνάπτετε ουσιαστικές φιλικές σχέσεις και
- β) τα χαρακτηριστικά, σύμφωνα με τις προσωπικές σας προτιμήσεις, που πρέπει να έχει κάποιος / κάποια για να γίνει φίλος / φίλη σας.

Αξιοποιείστε δημιουργικά τα κείμενα 1 και 2.

Μονάδες 30